

«ΤΟΠΟΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ-ΠΕΔΙΑ ΟΡΑΜΑΤΩΝ», ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Το άγαλμα του Τρούμαν και η συλλογική

Της **Βασιλικής Τζεβελέκου**

Η βιωμένη μνήμη της Θεσσαλονίκης και άλλων γειτονικών πόλεων, όπως το Βελιγράδι ή η Κωνσταντινούπολη, η συλλογική και η ατομική μνήμη, οι μαρτυρίες, οι αποκαλύψεις για έναν τόπο, ακόμα και οι μελλοντικές προσδοκίες γι' αυτόν, μπαίνουν στο επίκεντρο της έκθεσης «Τόποι της μνήμης-Πεδία οραμάτων». Η διοργάνωση, του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, παρουσιάζει 16 σύγχρονα έργα ζωγραφικής, χαρακτικής, φωτογραφίας, βίντεο και εγκαταστάσεις Ελλήνων και ξένων εικαστικών. Ορισμένα από αυτά είναι παλαιότερες παραγωγές του ΚΜΣΤ κι άλλα καινούργια, που παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο κοινό.

Όλα μαζί επιχειρούν ν' αναδείξουν τη βιωμένη μνήμη της πόλης ως συστατικό στοιχείο της σύγχρονης συνείδησης, προβάλλοντας ακόμα και μελλοντικές προσδοκίες ή αναδεικνύοντας διαφορετικά στοιχεία από εκείνα που συνήθως

εξυμνούνται στις επίσημες τελετές μνήμης ελεγκτικού χαρακτήρα.

«Ο στόχος της έκθεσης δεν είναι να κάνει μόνο ρεαλιστικές αναφορές στη βιωμένη σχέση των ανθρώπων με το αστικό περιβάλλον, αλλά σε πιο υποδόριες, πιο εσωτερικές. Μέσα από τα έργα αποτυπώνεται η σχέση του σημερινού καλλιτέχνη μ' ένα μεταβαλλόμενο αστικό τοπίο αλλά και υπαρκτών πόλεων, όπως της Θεσσαλονίκης, του Βελιγραδίου ή της Κωνσταντινούπολης», μας λέει η Συραγώ Τσιάρα, επιμελήτρια της έκθεσης. «Το ένα επίπεδο των έργων είναι οι ρεαλιστικές τους αναφορές και το άλλο δεν είναι ορατό, καθώς επιχειρείται ν' αναδειχθεί η σχέση των καλλιτεχνών με τη μνήμη της πόλης, με το παρελθόν της, που μπορεί να είναι κι αμφιλεγόμενο. Ο Στέφανος Τσιβόπουλος, για παράδειγμα, μιλάει για την αμφιλεγόμενη μεταπολεμική μνήμη όπως χτίστηκε γύρω από το Δόγμα Τρούμαν κι ενσαρκώθηκε με το άγαλμά του στην Αθήνα. Το έργο αναφέρεται στο παρελθόν, στη συλλογική και ατομική μνήμη, την ιδιαιτερότητα του τόπου και του λόγου που εκφέρεται στο

δημόσιο πεδίο. Παράλληλα πραγματεύεται την τεχνολογία της εικόνας και την ιστορικότητα της κινηματογραφικής και της τηλεοπτικής αισθητικής με άξονα τη συμπληρωματική σχέση μυθοπλασίας - ντοκουμέντου».

■ Το έργο του Στ. Τσιβόπουλου παρακολουθεί τις επιθέσεις στο άγαλμα του Τρούμαν από το 1963, που στήθηκε γωνία Βασιλέως Κωνσταντίνου με Βασιλέως Γεωργίου, εκεί όπου κατά την αρχαιότητα υπήρχε το Ιερό του Ηρακλέους Παγκράτους και το Λύκειο του Αριστοτέλη. Ο καλλιτέχνης εστιάζει το ενδιαφέρον του, κυρίως, στους τρόπους με τους οποίους εικονοποιείται το παρελθόν μέσα από αρχαία, ντοκουμέντα, φωτογραφίες και μια ταινία κινηματογραφικό - εικαστικό δοκίμιο διάρκειας 27 λεπτών.

■ Ζευγάρι στη ζωή και την τέχνη η Ρένα Ρέντλε και ο Βλάνταν Γέρεμιτς από το Βελιγράδι, παρουσιάζουν μια σειρά από φωτογραφίες που δημιουργούν με τη μέθοδο του ψηφιακού κολάζ. Οι ίδιοι «μεταμορφώνονται» σε αγάλματα - μνημεία, τα οποία είναι αφιερωμένα σε οριακές στιγμές της καθημερινής και προσωπικής ζωής

των κατοίκων του Βελιγραδίου. Το μνημείο «At this place Filip sold his last pirate CD» (6 αρχαικές εκπτώσεις ψεκασμού μελάνης) είναι φόρος τιμής σ' έναν παράνομο μετανάστη ο οποίος πούλησε το τελευταίο του πειρατικό CD. Εντάσσεται στον κύκλο των έργων «Αξέχαστες στιγμές από τη ζωή των εργατών του Νέου Βελιγραδίου» (2007), όπου καταγράφεται η αγωνία των ανθρώπων μέσα στην οικονομική και υπαρξιακή κρίση.

■ Θεωρητικός της τέχνης και καλλιτέχνης, η Αμερικανή Νάνσι Ατάκαν ζει πάνω από 30 χρόνια στην Κωνσταντινούπολη. Στην έκθεση συμμετέχει με φωτογραφίες της όπου αντιπαρατίθεται το χθες με το σήμερα. Τα τελευταία 15 χρόνια φωτογραφίζει συγκεκριμένα σημεία της Πόλης και καταγράφει τις αλλαγές στο αστικό τοπίο. Εκεί όπου κάποτε ήταν ένα χαμάμ, σήμερα έχει ανεγερθεί ένα εμπορικό κέντρο. Τα τυπώματα των φωτογραφιών γίνονται το ένα μέσα στο άλλο, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται παλιμψηφστες εικόνες της πόλης.

■ Η σπουδαία Λήδα Παλακωνσταντίνου συμμε-

Οι υποδόριες, εσωτερικές σχέσεις των ανθρώπων με το αστικό περιβάλλον εμπνέουν Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες και κάνουν τη διοργάνωση στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης μεγάλη επιτυχία

Στέφανος Τσιβόπουλος «Το χαμένο μνημείο», 2009. Άγαλμα Τρούμαν, εγκατάσταση, 1963

Ρένα Ρέντλε & Βλάνταν Γέρεμιτς «Η σειρά Μνημείο», 2007. Αξέχαστες στιγμές από τη ζωή των εργατών του Νέου Βελιγραδίου

Πάρις Πετρίδης - Σάκης Σερέφας «Εδώ. Τόποι της βίας στη Θεσσαλονίκη» 2012

μνήμη

τέχει με τη βιντεοσκοπημένη performance «Εισ το Ονομα», που είχε δώσει στο Συμμαχικό Κοιμητήριο της Εξοχής -έξω από τη Θεσσαλονίκη- και είχε παρουσιαστεί στην Α' Μπιενάλε της συμπρωτεύουσας πριν από έξι χρόνια. Το έργο της, βαθιά ανθρώπινο και συγκινητικό, είναι φόρος τιμής στους ξένους στρατιώτες -Αγγλους, Ινδούς κ.ά.- του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι οποίοι πολέμησαν κι άφησαν την τελευταία του πνοή στην Ελλάδα. Η καλλιτέχνις κάνει μια προσωπική αναφορά στη μνήμη όλων εκείνων των ανθρώπων οι οποίοι δεν επέστρεψαν ποτέ στους συγγενείς και στις χώρες τους.

■ Ο Πάρης Πετρίδης και ο Σάκης Σερέφας παρουσιάζουν μέρος από την έρευνά τους για τα εγκλήματα πάθους και τα πολιτικά εγκλήματα που έγιναν στη Θεσσαλονίκη. Μέσα από φωτογραφίες, κείμενα και αρχειακό υλικό θυμίζουν και διεισδύουν σε εγκληματικές πράξεις, όπως η δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη το 1963, ή σε τόπους εγκλημάτων, όπως η πλατεία Ελευθερίας, όπου συγκεντρώθηκαν οι Εβραίοι της πόλης για να ξεκινήσουν το μακρύ ταξίδι για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Πρόσφατα, δε, κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Αγρα» το βιβλίο τους «Εδώ. Τόποι βίας στη Θεσσαλονίκη».

■ Ο Μάριος Σπηλιόπουλος παρουσιάζει ένα βίντεο πολλών ωρών με τις μαρτυρίες και τις μνήμες κατοίκων της Θεσσαλονίκης. Όλοι καταθέτουν την προσωπική, οικογενειακή, κοινοτική μνήμη -από τις κοινότητες των Αρμενίων ή των Εβραίων- όπου εκτός από τα οπτικά έχουμε και ηχητικά ντοκουμέντα.

Βασικός στόχος της έκθεσης είναι ν' αφηγηθεί ιστορίες της πόλης οι οποίες δεν είναι ορατές μέσα στην πόλη. Η διοργάνωση είναι μέρος του κεντρικού προγράμματος «Φεστιβάλ αοράτων πόλεων. Μια κοσμογραφία», με το οποίο το ΚΜΣΤ και το Μακεδονικό Μουσείο συμμετέχουν στον εορτασμό για τα 100 χρόνια από την επέτειο της απελευθέρωσης της Θεσσαλονίκης.

Περισσότεροι από 1.000 επισκέπτες είδαν την έκθεση τις πρώτες κιόλας ημέρες (εγκαίνια 21/12/12). «Νομίζω, βοήθησαν οι παράλληλες εκδηλώσεις και οι ξεναγήσεις», εξηγεί η Συραγώ Τσιάρα. «Η έκθεση είναι σκηνοθετημένη με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνεται κατανοητή κι αντιληπτή από το κοινό. Χρειάζεται όμως και την προσπάθεια του θεατή για να καταλάβει το κάθε έργο. Γι' αυτό υπάρχουν σε όλα επεξηγηματικά κείμενα. Από την άλλη, λειτουργεί πολύ και το συγκινησιακό στοιχείο. Δεν έχουμε μόνο νοητικές λειτουργίες. Γι' αυτό και η ανταπόκριση είναι μέχρι τώρα εξαιρετική», καταλήγει.

Παρουσιάζονται επίσης έργα των: Yevgeniy Fiks, Genco Gulan, Vladimir Miladinovic, Milos Tomic, Richard Whitlock, Αικατερίνης Γεγησιάν, Εικαστικής Πορείας προς τις Πρέσπες, Σωτήρη Λιούκρα, Βίκυς Τσαλαματά, Ευανθίας Τσαντίλα.

v.tzevelekou@efsyn.gr

■ **INFO** «Τόποι της μνήμης-Πεδία οραμάτων». Διάρκεια έως τις 24 Φεβρουαρίου. Κέντρο Σύγχρονων Τέχνης Θεσσαλονίκης Αποθήκη Β1, Λιμάνι. Τ: 2310 593270 & 546683, F: 2310 593271. www.cact.gr, info@cact.gr, www.myspace.com/cact_